

Lakmusový papierik pre postavy Mary Sue

Merlin Missy

Mary Sue (alebo mužský variant: Gary Stu) je zaužívaný názov charakterizujúci postavy z fanúšikovských poviedok¹, ktoré sú úžasné a dokonalé, lenže jednoduché a ploché. Postavy trpiace týmto syndrómom často zodpovedajú idealizovanej podobe autora, ktorý sa skrz ňu snaží naplniť svoje sny a túžby. Autor ju nezriedka považuje za „svoje domáce zvieratko“, lenže čitatelia takéto typy postáv často neznášajú a zatracujú.

Odkedy som sa v článku *Príručka dr. Merlina* (Dr. Merlin's Guide) venovala kliše Mary Sue, mala som príležitosť pre viacero debát s priateľmi a autormi, ktorý sa obávali, že ich vlastné postavy trpia týmto obávaným syndrómom. Predovšetkým chcem zdôrazniť, že nie každá pôvodná a originálna postava musí byť Mary Sue. Väčšina autorských² postáv takými nie je – a z toho sa môžeme len radovať. Na druhej strane však máme fandom *Gargoyles*³, ktorý sa nimi hmýri, ibaže si to málokto uvedomuje.

Tento test bol vytvorený preto, aby pomohol začínajú-

1 *Fan-fiction*. Poviedky a príbehy odohrávajúce sa v prostredí známom z filmov či kníh, ktoré sú tvorené samotnými fanúšikmi. Tieto diela nie sú v žiadnom vzťahu s „oficiálnymi materiálmi“ (tzv. canon). Niektorí oficiálni autori sa stavajú k fanúšikovskej tvorbe blahosklonne (napr. J. K. Rowlingová), iní zase voči nej dramaticky bojujú a považujú ju za „príživníctvo“ (príkladom je G. R. R. Martin).

2 V článku budeme rozlišovať medzi autorskými postavami (original characters), ktorí sú vytváraní fanúšikmi a kanonickými postavami (canon characters), ktorí boli ustanovené pôvodnými tvorcami seriálov, kníh, či filmov. Kanonické postavy sú napr. členovia posádky v *Star Treku*.

3 *Seriál z produkcie Disney vysielaný v rokoch 1994–1997, ktorý plnil úlohu afterparty pre hercov zo Star Treku: Next Generation. Seriál možno najlepšie charakterizovať ako zmutovaného kríženca animovaného Batmana a Gumkáčov.*

cim autorom zistiť, či ich postava je Mary Sue alebo je to naozaj niekto, kto obohatí všehomír fanúšikovskej tvorby. Vyhodnotenie testu je jednoduché: za každú otázku, na ktorú odpoviete kladne (sem spadajú aj prípady, keď si pomyslíte „v podstate áno, ale...“) si započítajte toľko bodov, koľko je uvedených v hranatých zátvorkách. *Buďte poctiví*. Tým, že si budete hovoriť „ale to sa neráta, lebo...“, si nepomôžete. Ak je vaša postava skutočnou Mary Sue a vy vedomým potláčaním záporných odpovedí dospejete k opačnému presvedčeniu, nezískate nič – ľudia vás totiž v debatách usmažia. Čím vyššie skóre získate, tým je väčšia šanca, že vaša postava je problematická, ba čo viac, že bude presne taká ako tisícky iných postáv.

Ak cítite potrebu vytiahnuť vidly a použiť ich na mňa, myslite na to, že množstvo nižšie uvedených črt postáv bolo prevzatých z fanúšikovských poviedok z prostredia *Gargoyles* a *Star Treku*. Nemalý počet pochádza z mojich vlastných diel; sú to postavy, ktoré som nikdy nepoložila na papier, našťastie som ich milosrdne popravila skôr než sa dostali do zverejnených poviedok. Viem, o čom píšem. Myslíte na to, že sa vám hlavne snažím pomôcť.

Najsmiešnejšie meno, ktoré som kedy počula: *Billy Bob Sue*⁴ od autorky Chrissy Synth.

Meno ruže

Je postava pomenovaná podľa vás? (Nezáleží na tom, či

4 *Billy Bob nesie so sebou bil'ag dedinských mien pre chlapcov z juhu Spojených štátov, v našich končinách by sme povedali, že je to vidlácke meno. Paradoxne Sue je meno pre dievča.*

má prvé meno, priezvisko, nick z chatu či fór.) Ak áno, zastavte sa. Zložte pero (odsuňte myš) a nepokračujte v teste. [10]

Nepomenovávajú postavu podľa seba.

Nedávajú si meno podľa vlastnej postavy.

Je mi jedno, akú výhovorku máte.

Je meno postavy prešmyčkou či variantom bežného mena či slova? [1]

Je meno postavy nezvyčajné z nejakého iného dôvodu?

Je to žena z mužským menom? [1]

Má meno, ktoré si vybrala sama, pretože „*nechcela zabudnúť*“? [1]

Tvorí jej meno podstatné či prídavné meno, ktoré sa zvyčajne nepoužíva na pomenovanie (hlavne v prípade ľudských mien)? [1] (V prípade postáv, ktoré sú gargoylami, je to citlivá otázka. Skúste sa nad tým pre istotu zamyslieť viackrát. Myslíte si, že by uvedomelá gargoyle chcela chodiť po svete s takým menom?)

Má postava totálne úžasné cool meno, ktoré by ste chceli mať? [1]

Nachádza sa meno postavy v názve poviedky alebo predstavuje samotný názov opis postavy? (napr. „*Dievča, ktoré vedelo lietať*.“)? [5]

Je postava pomenovaná ako Lovec⁵? [1] (Ak je jej priezviskom Canmore, ignorujte túto otázku.)

Je postava gargoylou pochádzajúcou z Wyvernu roku 994⁶, kde tiež dostala meno? [3]

Je postava jedným z Oberonových detí⁷, ktorej meno ste si vymysleli, lebo sa vám páčil jeho zvuk? [2] (Každá víla, ktorú som stretla pochádza z nejakej legendy. Mám pocit, že takými sú aj tie ostatné.)

Je postava známa pod viacerými menami? (Má prezývku či pseudonym, ktorou ho nazývajú ostatné postavy?) [1].

Strávili ste hľadáním mena postavy viac než deň? [1]

Uvažovali ste o tom, že by ste takýmto menom nazvali domáce zviera či dieťa? [1]

Vzhľad a výzor

Má postava rovnaké pohlavie ako vy? [1]

Pochádza postava z rovnakej rasovej skupiny ako vy? [1] (Ak je postava gargoyla, víla či iná magická bytosť, odpovedzte áno.)

Je postava potomkom dvoch rozličných druhov? [3]

⁵ Lovec bola v Gargoyles postava, za ktorou sa skrývalo viacero charakterov z rodu Canmorovcov. Cieľom tejto postavy bolo vykoziť všetky gargoly.

⁶ Po útoku Vikingov na tento hrad boli vyvraždené takmer všetky gargoly. Tie, ktoré prežili, boli tisíc rokov zmrazené a sú to práve tie, ktoré vystupujú v seriáli.

⁷ Tzv. tretia rasa z iného sveta, do ktorej patria víly a im podobné magické tvory.

Vznikla postava krížením rodičov, ktorí mali odlišný pôvod? (rozličná rasa, rozličné klany) [1].

Ignoruje postava obmedzenia, ktoré mávajú iní príslušníci rovnakého druhu? (Príklad: postava, ktorá je sčasti gargoylou, ale napriek tomu na úsvite neskamenie. Postava, ktorá je polovičnou vílou, ale železo jej neškodí. Človek, ktorý je nesmrteľný.) [4]

Poznámka: Odpočítajte si štyri body, ak odopriete postave výhody vyplývajúce z jej rasy, ale ponecháte jej nevýhody. Príkladom je postava, ktorá je sčasti gargoylou, ale počas celého deja vo vašich poviedkach nebude vedieť lietať. Postava, ktorá je polovičnou vílou, ale vo vašich poviedkach nikdy nebude mať schopnosť použiťvať mágiu. V prípade, že postava postupom času získa túto výhodu, odpočítajte len jeden bod.

Je postava tínedžer alebo má okolo dvadsiatich rokov? [1]

Postava pôsobí dojmom tínedžera alebo niekoho, kto má približne dvadsať, a nie je na to žiadny mimoriadny dôvod? [1]

Je na to nejaký magický či iný vedecký dôvod? [2]

Plánujete na tom založiť budúcu zápletku? [1]

Nachádza sa vo vašej poviedke podobná veta? „[meno postavy] bol najmladším človekom, z ktorého sa kedy stal [vložte názov povolania].“ [5]

Je postava vo veku, v ktorom by ste chceli byť? [1]

Je postava krásna či má divokú príťažlivosť? [1]

Považujú ju ostatné štandardné⁸ postavy za mimoriadne príťažlivú? [1]

Považujú ju tieto postavy kvôli tomu za hrozbu? [1]

Má postava nezvyčajnú farbu očí bez žiadneho zjavného dôvodu? [1]

Vyskytne sa objasnenie v ďalšom deji? [1]

Má postava mimoriadne krásne vlasy, o čom sa zmieniť prinajmenšom dvakrát, či dokonca hneď na prvej strane? [1]

Má postava iný prízvuk než vy? [1]

Má postava jazvu, či iné zvláštne znamenie, ktoré si ľahko všimne iná postava, ale napriek nijak nenarúša jej vzhľad? [1]

Je postava nepočujúca, nemá či hluchonemá? [1]

Prestane byť taká na konci poviedky [či série poviedok], resp. neprežije koniec? Odpočítajte bod, ak na konci série postava prežije a ostane nepočujúcou či nemou. [3]

Má postava nejaké iné telesné postihnutie? (Ten, kto povie, že postava je taká krásna, že je to pre ňu vlastne postihnutie, lebo buď jej každý závidí alebo sa s ňou chce vyspať, si zaslúži špeciálne pokarhanie pred nastúpenou jednotkou..) [odpočítajte 2 body]

Prestane byť na konci série taká (ak neumrie?) [1]

Má postava duševné postihnutie? (na úrovni Foresta

⁸ Regular characters; regulars. Postavy, ktoré sa pravidelne vyskytujú v príbehoch z daného prostredia. Hagrid z Harryho Pottera je príkladom štandardnej postavy - vyskytuje sa v každom dieli.

Gumpa či nižšej) [odpočítajte 2]

Má postava schopnosť telekinézy, telepatie či iné paranormálne schopnosti napriek postihnutiu (či vďaka nemu)? [3]

Má postava nadváhu? (A tým nemyslím „Zjedol som priveľa hamburgerov a teraz mám obrovské brucho“, ale skutočnú nadváhu.) [odpočítajte 2]

Je na to vo vašom príbehu narážka od inej postavy, ktorá nie je založená na žiarlivosti? [odpočítajte 2]

Prestane byť na konci série taká? [4]

Osobné črty

Je postava dávno strateným synom (dcérou), potomkom či súrodencom štandardnej (či vracajúcej⁹ sa) postavy? [1]

A jej predkami je Brooklyn¹⁰ či Demona¹¹? [2]

A jej predkami je Oberon či Puk¹²? [2]

A jej predkom je iná vaša postava, o ktorej chcete napísať samostatnú poviedku či seriál? [1]

Bola postava adoptovaná alebo bola vychovaná ľuďmi, ktorí neboli jej rodičmi? [1]

Je postava členom či priateľom dosiaľ neznámeho klanu gargoylí? [1]

A je posledným živým členom tohto klanu? [1]

Za každý aspekt postavy, ktorý je možné vidieť v jej živote, zarátajte body:

Opustili ju vychovatelia či živitelia [1]

Narodila sa do otroctva [1]

Bola vychovaná v strašnej chudobe [1]

Jediná, kto prežila nešťastie [2]

Fyzické zneužívanie [2]

Sexuálne zneužívanie vychovateľom [3]

Znásilnenie [3]

Členka nenávidenej vrstvy spoločnosti či rasy [1]. V prípade, že váš príbeh stojí na tom, že „Dokážem sa prejaviť i napriek tomu, že som X“ alebo nejakom variante, pripočítajte 2 body.]

Nemanželské dieťa [2]

Budúci rodič nemanželského dieťaťa [1 bod za každé dieťa]

Akákoľvek životná skúsenosť, ktorá je inšpirovaná V. C. Andrewsovou¹³ [3]

Má postava pocit viny za jej hrozný čin v minulosti? [1]

¹³ Americká autorka, v ktorej dielach prepojila prvky gotického hororu s rodinnou drámou. Najznámejšie dielo je *Kvety v podkroví* (1979) o štyroch deťoch, ktoré zadržáva ich matka v starom viktorianskom sídle. Dielo bolo kontroverzné, pretože sa o. i. zmieňovalo o súrodeneckom inceste.

Presvedčia ju časom iné postavy, že to nebola jej vina? [1]

Má postava rovnaký postoj k náboženstvu ako vy? [1] (Pridajte ďalší bod, ak je postava gargoyla alebo víla.)

Narodila sa postava netradičným spôsobom alebo zažila ako batol'a nejakú mimoriadnu udalosť? (Uniesli ju, uložili do košíka a hodili do rieky, navštívili ju Traja princovia, atď.) [1]

Má postava dvojča, klon či súrodenca rovnakého pohlavia? [2]

O ktorom mienite napísať samostatnú poviedku? [2]

Vie postava pekne spievať? [2]

Hrá výnimočne na hudobnom nástroji? [1]

Gitare či flaute? [2]

Má postava lepší hudobný vkus než vy? [1] (Napríklad postava vlastní CDčka, ktoré by podľa vás mali vlastniť vzdelaní ľudia a vy takúto hudbu nikdy nepočúvate?)

Robí postava to čo vy (či už pre zábavu alebo pre zisk)? [1] (Sem spadá postava s rovnakým zamestnaním ako vy, či postava, ktorá má prácu vyzerajúcu veľmi zábavne, hoci o nej netušíte nič. To sa týka rolových hier, programovania atď.)

Je postava Alexandrovou pestúnkou? [2]

Má postava šľachtický pôvod? [3]

O ktorom netuší? [3]

Dáva postava viac hľások než Brooklyn? [1]

⁹ *Recurring Character*. Postava, ktorá sa vyskytne vo viacerých dieloch seriálu či kníh. Postava Q zo *Star Treku* je považovaná za vracajúcu sa postavu.

¹⁰ Jedna zo šiestich gargoylí klanu Manhattan.

¹¹ Hlavná záporáčka.

¹² Oberon je v seriáli pánom víl a jednou z najsilnejších postáv, Puk je jednou z víl.

Pretože Brooklyn je vaša obľúbená postava? [1]

Postava bude na konci obľúbená medzi všetkými pravidelne sa vyskytujúcimi postavami, ktoré sa vám páčia? [1]

Superschopnosti

Víly

Je postava vílou alebo polovičnou vílou? [1]

Ale príde na to až v polovici či v závere príbehu alebo sa to odhalí v poviedke, ktorú ešte len plánujete? [2]

Bola postava vyhnaná z Avalonu alebo jej bolo odopreté právo prítomnosti na Sneme? [2]

Má postava opúšťať a vchádzať do Avalonu ako sa jej zapáči? [3]

Ostatné rasy

Má postava, ktorá nie je vílou, magické či mutantské schopnosti? [2]

Má postava telekinézu či telepatiu? (Sem spadajú aj dvojčatá.) [2]

Má postava schopnosť „len tak vedieť“ veci bez zjavného dôvodu? [2]

Dokáže postava lietať? [1]

Hoci nemá krídla? [2]

Dokáže postava liečiť dotykom či len silou myšlienky? [1]

Majú zvieratá (hlavne tie chlpatučké) mimoriadne radi postavu? [2] (Odrátajte dva body, ak jediné živočíchy,

ktoré majú radi postavu, je štipajúci hmyz a plazy.)

Láska a vzťahy

Je postava zamilovaná alebo sa vyspala s Owenom či Brooklynom alebo Demonou? [2] (Ak niekto napíše poviedku, kde to platí pre všetkých troch, pošlite mi ju.)

A to preto, že vašim snom je vyspať sa s Owenom či Brooklynom alebo Demonou? [1]

Je postava zamilovaná či sa chce vyspať s inou postavou, ktorá sa pravidelne vyskytuje v príbehu? [1]

A to preto, že ste do nej zamilovaný alebo sa s ňou túžite vyspať? [1]

Je postava zamilovaná či sa chce vyspať s inou vašou postavou? [1]

A to preto, že ste do nej zamilovaný alebo sa s ňou túžite vyspať? [1]

Prítomnosť vašej postavy (skôr či neskôr) spôsobí, že si Goliath a Elsa (či Angela a Brooklyn, resp. Angela a Broadway alebo nejaký iný pár kanonických postáv) uvedomia, že si boli súdení? [2]

Končí príbeh svadbou postavy? [2]

A príde na ňu viac než jedna víla (iná než Owen a Alexander)? [2]

Skutočný svet a svet postavy

Ak by ste stretli postavu v skutočnom živote, chceli by ste sa spriatelíť? [1]

Máte pocit, že každý, kto si prečíta poviedku, by si mal

automaticky obľúbiť postavu a chcieť sa s ňou spriatelíť? [1]

Ak sa niekomu nepáči vaša postava, považujete to za osobný útok? [1]

Predstierate (sami pre seba), že vy ste postava a jej črty a schopnosti? [1]

Ak niekto nazve vašu postavu Mary Sue, máte pocit, že to hovorí len z čírej žiarlivosti? [3]

Diabolská zápleтка

Predstavíte postavu už na prvej strane poviedky? [2]

V prvej vete? [1]

Rozprávate príbeh z pohľadu postavy (či už celý alebo sčasti?) [1]

Stretne postava gargoyle a po niekoľkých stranách deja sa s nimi spriatelí? [2]

Podarí sa postave vyvinúť priateľstvo s inak zápornou postavou a skrz toto priateľstvo sa jej podarí zmeniť inú postavu? [2]

Je tou zápornou postavou Demona? [1]

Stane sa takáto záporná postava po smrti vašej postavy opäť zlou, ale napriek tomu si ponechá istú iskru dobra, ktorá pramení zo vzťahu s vašou postavou, a táto iskra sa prejaví v jedinom nezištnom čine na konci príbehu? [4]

Premení sa postava na gargoyle či inú magickú bytosť? [5]

Je postava v tejto novej podobe šťastnejšia? [1]

Majú ju ľudia v takejto podobe radšej? [1]

Želáte si, aby ste sa mohli aj vy premeniť a to kvôli super schopnostiam? [1]

Zachráni postava život inej postave alebo bude hrdinom dňa? [3]

Cez magický či boží zásah? [1]

Tým, že zomrie? (Skamenenie „navždy“ sa tiež ráta.) [3]

Tým, že takmer zomrie? [2]

Všetci za ňou budú smútiť? [1]

Na konci príbehu ožije? [4]

V ďalšom pokračovaní ožije? [4]

Dostane sa postava na konci príbehu do Avalonu? [2] (0 bodov, ak postava na začiatku príbehu pochádza z Avalonu.)

Ostane postava na konci príbehu žiť v hodinovej veži či hrade Wyvern? [2]

Plánujete napísať kopu ďalších príbehov o tejto postave? [2]

Plánujete napísať jednu či viac poviedok o potomkoch postavy? [2]

Vyhodnotenie

Možných bodov: 170 (s tým, že niektoré otázky sa môžu vylučovať s inými)

Na základe testovania viacerých postáv vyplýva nasledovné hodnotenie:

0-14: Vyvinutá a prepracovaná postava, zrejme nie Mary Sue

15-20: Na hranici. Postavy sú potenciálnymi Mary Sue. Podľa autorových schopností sa ňou stanú alebo nie.

21 a viac: Mary Sue / Gary Stu. Majte sa na pozore

35+: Prehodnoťte svoju postavu a dej. Prosím.

Niekedy kladené otázky

Prečo je postava Mary Sue zlá? Píšem len preto, aby som sa zabavil.

Predovšetkým je treba vedieť, že takáto postava nemusí byť sama o sebe zlá. Postava Mary Sue predstavuje zábavný a ľahký spôsob písania o obľúbených postavách. Čo môže byť jednoduchšie než nápad na príbeh, v ktorom je možné zažiť zábavu s obľúbenými postavami z filmov či seriálov? Problém spočíva v tom, že sa to deje pričasto. Príliš veľa autorov začína písať týmto spôsobom a zverejňuje diela, v ktorých je postava pochodujúce rozprávajúce „nenávidim svet“ kliše s fiľkovými očami. Pre nás, ktorí poznáme viacero fanúšikovských poviedok, je to však už nudné. Ak píšete len pre potešenie a nesnažíte sa stať profesionálnym spisovateľom, nebudem vám v takomto štýle brániť. Ak však chcete zlepšiť svoje schopnosti, skôr či neskôr budete nútení mať postavy s uveriteľným vývojom. V ňom si však nevystačíte so smutným detstvom postavy, ktoré následne vyústi v strach a zúrivosť voči okolitému svetu. Nie je to ľahké a vyžaduje to trochu času. Mary Sue je postava, s ktorou to ide ľahko, ale takmer bez výnimky vyústi v nevalnú kvalitu diela. Osobne už nedokážem veno-

vať veľa času príbehom, kde už na začiatku odhadnem všetko o *úžasnej originálnej postave*, ktorá podľa všetkého opäť zachráni svet. Ak vidím potenciálnu Mary Sue, prestávam čítať. To je môj názor.

Na poviedkovom serveri mám sedemdesiatštyri recenzií, podľa ktorých je moja postava úžasná. Nemôže byť teda Mary Sue.

Dám vám radu. Pozrite si používateľské profily ľudí, ktorí ohodnotili vaše dielo. Koľko majú rokov? Trinásť? Nepíšu náhodou rovnaké poviedky o *úžasných originálnych postavách* ako vy? Nie sú to tie typy ľudí, ktorí vás budú bezhranične obdivovať a tvrdiť, že ste úžasní? Ak to tak nie je, je to v poriadku. Každý má právo na svoj názor a fanúšikovia nie sú výnimkou. Možno ste autorom, ktorý začne s kliše postavou a napriek tomu vytvorí úžasné dielo. Potom nemám námietky. Bolo by len dobré, keby fanúšikovské recenzie na poviedkových serveroch naozaj odrážali kvalitu diela – prospelo by to všetkým.

V mojich poviedkach sú len kanonické postavy, ale ani tie neprešli testom. Môžu byť kanonické postavy Mary Sue?

Zoznámte sa s Canon Sue¹⁴. Otázkou je, či črty postavy, ktoré vás trápia, sú súčasťou príbehu a pozadia kanonickej postavy, alebo či ste ich zaviedli vy. Čím viac črt spätých s Mary Sue dodáte k existujúcej látke, tým je väčšia šanca, že spôsob, ktorým narábate s postavou, niekoho našťve. Vo fandome k *Buffy* tým zvyčajne trpí Willow Sue, fandom *Smallville* zase takto narába s Chloe Sue. Horeuvedení *Gargoyles* často využívajú Brooklyn Sue či Angelu Sue. Sledujte vývoj postavy. Ak máte obavy, skúste chvíľu rozprávať príbeh z pohľadu inej postavy.

¹⁴ Kanonická Sue, slovná hračka.

Ako to, že moja postava je Mary Sue? Ved nie je ako ja! Ja som úplne iná.

Nie všetky Mary Sue musia byť autorskou projekciou¹⁵. Nie všetci autori si dokážu uvedomiť, že sa projektujú do príbehu. Zrejme najviac „preslávenou“ fanúšikovskou Mary Sue v *Star Treku* (priaznivci jej venujú webové stránky) je Bohyňa-Cisárovna vesmíru Marissa Amber Flores Picard, ktorú vytvoril s dobrým úmyslom jeden celkom normálny pekný muž. Ale klíšé postava je klíšé postava bez ohľadu na to, či to je alebo nie je váš dokonalejší odraz v zrkadle.

Kamoška vytvorila Mary Sue. Ako ju na to môžem upozorniť bez toho, aby som ju zranila?

Skúste ju nenápadným a opatrným spôsobom nasmerovať na niektorý z testov Mary Sue. Ich prečítanie často nenápadne upozorní autorov na pravú povahu ich postáv. Ak ste jej prvá čitateľka, skúste jej navrhnúť ďalšie možnosti pre postavu, napr. iný vek, odlišnú minulosť, možno dokonca i menší význam v poviedke na úkor kanonických postáv. Opäť tiež pripomínam, že nie každá Mary Sue je zlá, hrozná a o ničom a že to priamo znamená, že jej autorka by už nikdy nemala písať. Nik učený z neba nespadol a všetci sa učíme. Niektoré z takýchto postáv môžu byť dokonca zábavné. Postava môže vašu kamošku baviť. Ak sa jej nechce upraviť postavu, nerobte z toho drámu. Pokiaľ chápe, že to z nej nespraví ultrasuperspisovateľku roka, dostane akurát niekoľko čiernych puntíkov za neoriginalitu, ale to je všetko. Ostáva len dúfať, že nabudúce sa poučí.

Hlavne si nezabudnite opakovať, že „*Nie každá vlastná postava je automaticky Mary Sue.*“ Zopakujte

¹⁵ Autorská projekcia predstavuje prvky, kde autor vkladá do postavy či príbehu elementy týkajúce sa jeho života či vlastností.

to trikrát. Nahlas. Výborne! Len preto, že autor zavedie vlastnú postavu, neznamená to, že je automaticky MS. Vlastné postavy sú fantastické, pretože nenásilným spôsobom obohacujú vesmír. Ak autor nemá námietky, postava sa môže zjaviť aj v cudzích príbehoch. Vlastné postavy sú cool. Ak ťažia z autorových skúseností, je to ešte lepšie. Dodáva to totiž postave hlbšiu realističnosť. („Pretože to chceme nachádzať vo všetkých postavách.“) Zlé to býva len v prípadoch, keď si postava ukradne príbeh pre seba a kanonické postavy nepriamo donúti správať sa spôsobom, ktorý nie je pre ne typický. To isté sa týka tzv. originálnych postáv, ktoré sú navlas rovnaké ako postavy z piatich fanúšikovských poviedok a líšia sa len farbou parochne a kontaktných šošoviek (vtedy zrejme začnete pokukovať po tomto teste). Vlastné postavy sú dobré. Vlastné postavy, ktoré začnú prekážať príbehu, sú však zlé.

Za prvú otázku je dosť bodov. Neexistujú výnimky?

Možno áno. Ale pozor! Nezačnite teraz predpokladať, že vaša poviedka je výnimkou. Ak cítite potrebu hlbšie rozoberať horeuvedenú otázku, pravdepodobne výnimkou nie je. Ale šanca tu stále je. Ak má postava všetky vaše črty ako plachosť či ľahostajnosť a dobré a zlé črty, o ktorých viete, že ich máte a to vrátane nie príliš šťastného a nie príliš tragického detstva a absolútnej nepravdepodobnosti toho, že stretnete či nedajbože budete mať príležitosť sa spriatelíť s kanonickou postavou, i tak je tu istá nádej. Ak je postava autorskou projekciou bez idealizovania či jej prehnaného „pocitu úzkosti voči svetu“¹⁶, takže i kanonické postavy, ktoré si toho zažili veľa dokážu s ňou dokázať súcitiť, je možné, že sa vy-

¹⁶ Psychológovia to nazývajú *angst* a prirovnávajú to k pocitu úzkosti, ktorý máte keď stojíte nad priepasťou. Na jednej strane sa bojíte, že do nej spadnete a na druhej vás niečo nutká do nej skočiť.

hnete klíšé a následnej drvivej kritike. Ale nespoliehajte sa na to.

Nie je Mary Sue len nálepkou, ktorú si vymysleli menej úspešní autori fanúšikovskej tvorby, ktorými lomcuje závisť?

Ak by to bola pravda, tí istí ľudia by zazerali i na populárne diela bez Mary Sue. Lenže poviedky bez klíšé postáv sú (alebo by mali byť) považované za najlepší výsledok fandomu. Príkladom z fandomu *Gargoyles* je Christine Morgan. Je veľmi plodná (nová poviedka každé dva týždne), veľmi talentovaná (dobré zápletky, slušná charakterizácia postáv, atraktívne opisy) a pred písaním si získava informácie. Ach, a ovláda gramatiku. Podarilo sa jej dokonca vydať niekoľko románov. Hoci jej postavy získali v teste niekoľko bodov, je dostatočne uvedomelá, aby im dala uveriteľný charakter vrátane povahových chýb. Vôbec nepoužíva Mary Sue a mám pocit, že len v jedinom liste považovali jej poviedky za zlé a odporúčali jej prestať písať. (Keď sa na to dívam, vyzerá to ako keby som jej závidela.) Napadá mi i niekoľko ďalších autorov (ale menovať ich nebudem), ktorí sú populárni a plodní, ale používajú mimoriadne klíšéovité postavy. Tí dostávajú príslušnú dávku kritiky a recenzií, ktoré na to poukazujú. Ak sú ľudia, ktorí komentujú poviedky, len závistlivci, prečo neskritizujú aj slečnu Morganovu?

Samotný výraz „Mary Sue“ má korene v startrekovskom fandome sedemdesiatych rokov. Odvtedy sa udomácnil v bežnej fanúšikovskej kultúre a stal sa synonymom postavy, ktorú každý pozná, ale nik ju nemá rád. Hoci nie je vylúčené, že kritik pri poukazovaní na konkrétnu Mary Sue v konkrétnej poviedke nevyhne závisť, stále to neznižuje význam tohto fenoménu. Tento test som napísala preto, že ma už unavovalo čítať gargoylovské príbehy, ktoré sa podobali ako vajce vajcu a s postava-

mi, ktoré išli cez kopírku. Túžila som po poviedkach, ktoré by boli kvalitnejšie. Namiesto debaty s jednotlivými autormi, ktoré však dokázali presvedčiť len jedného naraz, som vytvorila tento rýchly test, ktorým môžu potenciálni autori sami odfiltrovať tie najhoršie poviedky ešte predtým, než ich zverejnia. Je to koniec-koncov môj individualizmus.

A čo teraz?

Dobre, spravili ste si test a vaša postava dopadla tragicky. Máte teraz dilemu: máte spísať ten geniálny nápad, čo máte v hlave? Ako to spraviť bez tejto hroznej postavy? Žiaľ, na toto vám neviem dať odpoveď. Jestvuje množstvo vynikajúcich príbehov s postavami, ktoré majú množstvo uvedených črt a napriek tomu sú vynikajúce. Nejedna autor si bol vedomý toho, ako sa vysporiadať s takýmito postavami, a zvládol to. Na druhej strane však existuje obrovské množstvo príbehov-klonov, ktoré demonštrujú, ako sa to robiť nemá. Niektoré z nich ma inšpirovali k vytvoreniu tohto testu. Tak či onak, rozhodujte sa na základe zdravého rozumu.

Ak vidíte vo svojej postave príliš veľa vyššie uvedených črt, dokážete ju zmeniť? Je nutné, aby mala vaša postava šestnásť? Dokážete vyrozprávať príbeh bez vlastných postáv (len s využitím pravidelne sa vyskytujúcich)? Čudovali ste sa, ako málo predstavivosti stačí na to, aby sa to podarilo a to dokonca s lepšími výsledkami. Skúste to. Je nutné, aby bola postava hrdinom dňa? Je naozaj takou podstatnou zložkou príbehu? Nestačí postavu použiť len na to, aby ste ňou vyvolali reakcie štandardných postáv (a nemusíte ju hneď zabiť)? Dokážete dať postave význačnú negatívnu črtu? (To, že postava nevie spievať, nie je negatívna vlastnosť. Gargoyla, ktorá

sa bojí výšok, je už iná káva. Postava, ktorá sa nedokáže správať v spoločnosť tiež.)

Chcem vám dať ešte jednu radu. Postava, ktorú vytvárate, bez ohľadu na jej rasu či druh, bude vo svojom jadre človekom. Jej autor je totiž tiež len človek. Aj čitatelia sú ľudia a budú si na tomto základe budovať vzťah s postavou. Postava môže mať nadupané magické schopnosti a je zábavné predstavovať si, že ich máme aj my. Ale má aj komplexy, obavy, túžby a sny a bude náchylná robiť chyby. Niektoré z nich budú bolieť. Nie všetko, čo vaša postava robí, musí byť dobré a dokonalé. Ľudia nie sú takí. Robíme hlúposti, uzatvárame sa do seba, ubližujeme ostatným (vedome či nevedome), smežeme sa na prízemných vtípkoch, smrdíme, keď sa potíme a grgáme, keď sa dobre najeme.

Ak chcete naozaj vytvoriť originálnu postavu, dajte jej zlozvyky a negatívne črty, ale i dobré vlastnosti a kvality. Dajte jej myšlienky a názory, ktoré sú odlišné od vašich. Nebojte sa jej zlyhania vo vzťahoch (to hlavne na začiatku). Vyhnite sa však otrepávanému „Tebe je súdená XXX. Milujem ťa, ale musím ťa opustiť, aby si bola so svojou vyvolenou láskou,“ pretože toto kliše už bolo použité miliónkrát. I Goliath a Elsa si nedokázali uvedomiť svoje city, až kým neprešli dvojročným spoznávaním sa počas dlhej cesty. Hlavne a predovšetkým stojte nohami na pevnej zemi. Fantázia príde sama.